

Респондент: Куриленко Вікторія, (47 років).

Хто записав: провідний редактор
(з видавничої діяльності та сайту)

Інформаційно-видавничого відділу
Національного музею Голодомору-геноциду
Любов Гоцуляк.

Дата запису: 23.08.2022 року.

Спосіб проведення інтерв'ю: аудіодзвінок.

Мене звать Вікторія Куриленко. Я журналіст за фахом і сценарист за другою освітою. Мені 47 років. Я з міста Буча. От зараз я з дітьми, з своїми трьома дітьми знаходжусь в Німеччині, в Берліні з березня.

Щодо початку війни...Ну, значить, ми зібрали тривожний чемоданчик, але, як і більшість, не вірили, що це можливо. От і...війна. Ну, я прокинулася о 5-й ранку від звуку реактивного літака, який пролітав, Мабуть, він летів бомбити Гостомель. У нас же поруч в Бучі знаходиться Гостомель. Я дуже...ну... цей звук, його ні з чим не переплутаєш. І...син прокинувся і запитав. Ну, дітям получається, Маринці 5 років, молодшій, сину Марку-10 і Маші, старшій, 20. Син прокинувся і запитав: "Мама, що це?" Я сказала: "Поспи", а сама залізла в телефон і прочитала, що путін вторгся, значить, російська армія вторглась до України. От. Ну що...відразу розбудила чоловіка. Ми побігли знімати гроші, закупати їжу. Ну якось так от, знаєте, до останнього, якось так не вірилося, що це має бути, але вже були черги біля...Неє, ну їжу, продукти він встиг купити, що у нас там, Пчюлка супермаркет. Ех, але гроші- там вже була величезна черга. Він не знав. От і, Ви знаєте, ну, ми в окупації пробули десять днів. І це такі були десять днів, які от нас тримають до сих пір тут от на відстані в Німеччині і якось мені дуже хмм, моторошно, Ви знаєте, повертатися. Ну все от дуже динамічно почалося. У нас же поруч Гостомель. Ми ще, розумієте, ми їздили...В малої була тимчасова пломба на зубі і саме в понеділок ми мали міняти на постійну. І мали їхати до стоматолога в Ірпінь. І це питання мене дуже бентежило, бо, ну я думала, чогось, я відразу подумала, ну якщо ми будемо сидіти десь в підвалі і в малої там розболиться зуб, ну ця тимчасова пломба. Його ж треба вчасно зняти. Тобто, ми, значить, в цей перший день ще подзвонили нашому стоматологу. Вона також жила в нашому будинку. Ми поїхали на машині, на нашій, в Ірпінь. Вона згодилася нам поставити цю постійну пломбу. І ми їхали, це були великі затори, люди тікали. У мене було таке відчуття, що, ну тобто, але нам, знаєте, нам нема було куди їхати. От така от ситуація, ну батьків в мене вже немає. Чоловіка мама в Києві, але якось в Київ...Ну незнаю, чогось думали, що передмістя, там безпечніше. І... В общем, були величезні затори. Ми поки доїхали до Ірпеня. Ну, тобто, люди тікали, а ми їхали лікувати зуб.І от я теж дуже добре пам'ятаю, як Маринка там сиділа у стоматолога, а ми на вулиці спостерігали оці от чорні вибухи,

які було видно з Ірпіня, які там, ну, підривали аеропорт в Гостомелі. І це був якийсь сюр, цей грохот. Син мені дзвонив: “Мама, тут взриви!” Ну, тобто, еее, здавалося, що ми в якомусь кіно, знаєте як, ну багато хто. Яюсь знаєш, така подвійна реальність: начебто це з тобою відбувається, а начебто і ні. Ну, тобто, все дуже так динамічно розвивалося, події, швидко. Там, значить, у нас три дні, здається, ще було світло. Поки було світло, комунікації, яюсь ще було не так відчутно. А потім, вирубило, потрапило кудись снаряд в якусь підстанцію. Ми залишилися без опалення, без світла. Ми не могли їжу готувати, бо у нас електроплита. Ну і вже з першого дня ми ходили в підвал. У нас такий великий будинок у формі літери “П”. Ця літера потім згодилася. У нас там був штаб російських військ, стояв пізніше, бо таке зручне розташування будинку. І, ну що, ми бігали, ми спали в підвалі. Ну, тобто, то в підвалі, то не в підвалі. Ну, по-перше, я хочу сказати, що людей в Бучі одразу залишили напризволяще. Тобто, наш мер, він зараз герой міста, чи хтось там дали йому якісь почесні звання, але от насправді, люди залишилися сам-на-сам.

Не було ніякої ні інформації, що відбувається в місті, куди звертатися за продуктами, куди звертатися за медичною допомогою. Ну тобто, а ні, в перший день до нас приїхали в будинок, машина-роздавали хліб. От. Хто ці люди, ну я так подумала, що вони яюсь пов'язані з місцевою владою, але насправді ніякі ні гучномовці не працювали. Ми дізнавалися про те, треба бігти в бомбосховище там в наш...Ааа, да, про бомбосховище: ще напередодні гуляли групами в Бучі. “Список бомбосховищ Бучі”. І мене дуже тішило, що на нашій вулиці є бомбосховище. Насправді, коли ми його, еее..., люди от 24го побігли, там якійсь у нас був промисловий будинок, побігли в то бомбосховище. Виявилось, що, по-перше, воно абсолютно не прилаштоване, воно забите якимось хламом, там немає повітря. Потім, як виявилось, більшість цього списку взагалі або не існувало ті бомбосховища, або вони були непридатні для того, щоб там хтось був. Тобто, Буча була абсолютно не готова. І вся влада миттєво кудись зникла. Тобто, люди залишилися сам на сам. Ну, я незнаю, звичайно, це війна, так. Еех, Це такі...це така нестандартна ситуація, от. Але от те, що нашому меру зараз дали героя міста, що він там... Насправді, ми були абсолютно на самоті і рятувалися самі. От, і отримується, ну як, продукти. Щодо продуктів, то ще перший, другий день наші супермаркети, один з яких пчюолка, роздавали продукти. Це була теж, знаєте, така сюрреалістична картина, коли біля супермаркету, він зачинений, стоїть велика купа людей і от розчиняються двері супермаркету. Викатується якась, там люди...,хтось викатує тележку з продуктами і люди, знаєте, чоловіки там розпихують, паніка, кароче кажучи, розпочалася. Розпихують там, хапають, я пам'ятаю, кальмарів роздавали. Нафіга ці кальмари. Стало зрозуміло під час війни. Перше, що зникло-це хліб, цукор, шоколад. Тобто, такі крупы яюсь. Такі продукти, які підтримують рівень глюкози, от, хліб. А от кальмари, там якійсь, якійсь там дурні консерви,там. Тобто, не, консерви, до речі, непогано було. Але от, я пам'ятаю, це анчоуси, ну шось таке от, чіпси, от таке шось, знаєте. От

викатується ця тележка супермаркета і люди набрасиваються на цю тележку. Вони там хапають там пачками. Ну, вобщем, це було, знаєте я так дивилася на це і я теж беру в цьому участь, бо в мене троє дітей. Я розумію, що, знаєте так, дивишся на це все збоку і думаєш, напевно, що це відбувається з нами. От. Але все одно. Ну да, воно деякі, гмм, у нас, на щастя, самі від голоду ми не встигли постраждати, але це був один з приводів, чого ми втікли. Ну тому що в нас дійсно закінчилися продукти. І отримується так, це було десь перші дні війни. Потім 27 лютого, був великий бій за Бучу. Потім всі пабліки виставляли цю побиту техніку на Вокзальній вулиці, російську. І тоді я пам'ятаю, останній день я бачила в Бучі українські війська. Я стояла мила посуд і побачила, як на нашій тихій вулиці, тупіковій, їдуть чотири українських танка і в них українські прапори. Я розплакалася тоді дійсно. Просто від того, що я побачила наші українські танки, я подумала, що все добре. Значить, раз наші тут, все буде добре, от. Але насправді, це був останній раз, коли я взагалі бачила наших військових в Бучі. Бо потім знову наступила якась така сіра зона. Було незрозуміло, ну все, там взриви все ближче, бої, Варшавська траса там. А у нас такий, знаєте, райончик Лісова Буча, він трохи так на отшибі, але ж все одно от через нас ця дорога на Ірпінь. Тому от, цей бій, такий от був відомий. Аааа, і тоді наш мер записав відос після цього бою, 27го лютого, про те що: "Ура, ура, ми перемогли". Там шось над мерією Бучанською український прапор "вадрузілі". От, але після цього, я так зрозуміла, ну там не тероборони в нас толком не було. Тобто, чоловік хотів в перший день іти в тероборону, але абсолютний хаус, ну. Начеб-то, знаєте, так було ааах, зато. Ну, тобто, відомо було, що щось назріває да, там. Але взагалі ніхто якось, на рівні влади не, ніякої спроби не зробив щось там, ніякої тероборони, нічого не було. От, потім, ну так щоб довго не розтягувати. Що було потім...Ну...Перше, друге, а потім в нас ще на один день включили світло. На два чи два дні. А потім знову вирубилося. І будинок дуже швидко холонув. Аааа...було дуже холодно. Ну спали ми через раз: то в підвалі, тобто, знаєте, в мене син,, він дуже боляче чогось, ну от дівчата, якось, старша і молодша, вони б спокійніше сприйняли. А от син, ось до речі, він зі школи прийшов. Він дуже це болісно сприйняв, знаєте як, коли базова безпека, втратив почуття базової безпеки. Тобто ми всі народилися в мирний час, ну там, бачили по телевізору, да, це все. А тим більше наші діти, вони взагалі...еєх ну, і він дуже, він весь час нас кликав "давайте йти в підвал, спати там". Він не міг, плакав, "ви самогубці, що ви залишаєтеся спати вдома." Бо, ну весь час то там кудись там поруч, неподалік там щось горить, там ще кудись потрапив снаряд. Ну, в общем, заради нього ми йшли ночувати в підвал. Але, от якщо дітям ми там більше-менш якось ми облаштували де спати, то дорослі- там просто...Ми сиділи з чоловіком і просто наступного дня, знаєте, як варені. Тобто, там неможливо нормально. А нам же треба бути в тонусі, бо ми весь час на стрьомі, весь час ми там повинні, там. Ось, значить, що було далі. Далі до нас прибігли 4го березня наші друзі. А, ну ми готували їжу. У нас взагалі будинок газ, і ми відмовились свого часу від газу, у нас була електрика. І ми ходили до наших

сусідів готувати там на, у них була газова плита, то, в принципі, ми могли собі чай там підігріти, щось приготувати. Але таке було гнітюче, знаєте, відчуття. Ми чогось, вот моя знайома, ми з нею в підвалі разом сиділи, вона казала, “ну зараз війни, вони дуже швидкі. Це цифрові війни.” Ну, тобто, 10 днів, якийсь сценарій, грузинський, чи якийсь, 10 днів.. Ну от сьогодні має бути переломний момент. Але вже йшов шостий, сьомий, восьмий день...А ніякого переломного моменту не було. Ніякої інформації- мобільний зв'язок зник. Це було жахливо. І я от памятаю дуже добре, як еммм...(пауза) Ми от сиділи, а у нас свічок взагалі не було, ну не хтось там нам віддав. Але от свічки були страшенний дефіцит. І я памятаю, що ми якось увечері сиділи і я вийшла у нас на балконі на лоджії попиту, такий куточок, де можна хоч трошки-трошки зловити мобільний зв'язок. От. І я от вийшла. Аа, і ми ховалися, ми виключали навіть свічки. Ну, палили, бо щоб увечері нас не побачили, що десь в будинку горить свічка, і росіяни побачать це з вулиці і будуть по нам гатити. Тобто, знаєте, такий страх якийсь звірчий. І от я вийшла якось увечері на нашу лоджю. Взагалі Буча, вона така дуже життєрадісна, вона така яскрава, вона така сучасна. Таке маленьке європейське містечко було. Мер наш ніколи не жалів гроші на освітлення. Стільки вогників...І от я виходжу, знаєте, на балкон, пізно увечері і наче, знаєте як, “світ погрузилсЯ во мрак”. Тобто, світла ніде немає, а такі стоять очертаніє, знаєте, такі будинків, такі чорні, чорне небо. І тільки то там зарево від вибуху, то там. І знаєте, це був такий контраст. Ну взагалі у мене було таке враження, що я кудись попала на марсіанський якийсь пейзаж, кудись ми взагалі на іншій планеті. Ну, взагалі. І в мене було відчуття, що треба з кожним днем, ну тобто, зранку ще, ааа, якось тікали: то один хтось втече з підвалу. Там був міст через Романівку, він ще був останній не підірваний. І там же точилися бої, але от люди на свій страх і ризик тудой тікали. Бо зранку, от казалосьь, що росіяни вони там бухають увечері, потім прокидаються там десь годин о 8й-9й, чи коли там, до 10ї, починають гатити. А ось поки вони там продирають очі там до 8ї, значить треба можна втікти. От. Варіант на машині, у нас машина була, вже не розглядався. Тому що, машини просто розстрілювали. І з Бучі на машин і - ну це самогубство б було. Тобто люди тікали зранку, і в мене було відчуття, що ми втрачаємо дуже ну такий цінний час. Ну, що з кожним днем, це схлопивається, ця пастка і треба тікати. Але чоловік , він якийсь такий, в оцепененіє впав. І він вважав, що краще сидіти і це безпечніше, ніж кудись їхати чи тікати.

І в общем, ми отак от сиділи, поки до нас 4го березня не прибігли наші друзі з Гостомелю. А там якраз біля їхнього будинку точилися ці бої. Блокпост взагалі стояв, але український. Але українці стріляли і до них прилітало назад. У них приватний будинок, тобто, зліворуч потрапив снаряд від них, праворуч потрапив снаряд. І 4го березня в їх будинок потрапив снаряд. Вони були в підвалі на вулиці. І вони зібрали там рюкзачки і прибігли до нас в Бучу. Теж, ну, Катя, Саша і двоє дітей, такі, як Марк і Марінка, як мої діти, 10 і 5 років. От, і ми значить жили двома сім'ями, нас було 9 людей. Дві доби в нашому будинку. Тобто, в мене був невеличкий

запас продуктів. Ну я думала, дня три -чотири ми ще якось протягнемо, але коли нас стало дев'ятеро, стало зрозуміло, що нам тут, ну, недовго тут нам залишилось цих продуктів. Ну і взагалі... Просто... потім ще, получається 5го березня вночі постукав хтось у двері...Ну ми то спали у підвалі, то вдома намагалися. Але спати ну було неможливо, звичайно, там діти. І в общем, попросили, там якась сусідка сказала, що в неї ранили сусіда і допомогти його претягнути. Він там на вулиці лежить, у нього перебило ноги. От, і мій чоловік і Сашко цей з Гостомеля, який до нас прибіг, вони пішли рятувати, ну цього тягти чоловіка, сусіда нашого будинку. Ну виявилось, що він просто в нього там в сусідньому будинку через дорогу була ще квартира. І там хтось був, чи він туди пішов, а поруч там виїхав БТР російський і вони просто в нього пальнули, перебили йому ноги. І от він там пів дня лежав на дорозі...Спочатку він хотів, щоб, ну думав, там там танки повз нього їздили. Спочатку він думав, хоч би на нього не наїхали, а потім така боль, ну йому кістки поперебивало і він думав "хоть би на мене наїхали, щоб цей біль припинився". Гмм. І от він там, ну якось потім його, ем, гмм, хтось побачив. Ну от мій чоловік і Сашко його притягнули до другого під'їзду. Ну от не змогли його підняти, тобто він там в під'їзді лежав всі ці там тиждень, чи скільки, на першому поверсі, ну там от, в під'їзді. І в нас от ця от лікарка з Бучі в будинку жила, Іра Язова. От вона допомагала йому першу допомогу. І оце ж пологи в нашому будинку приймали в Бучі. Ну отакі всі оці історії про Бучу. Тобто наступного дня ми вирішили тікати.- Це вже було шосте березня?- Да, було шосте березня. І ми бігли, оця дорога була пряма на Романівку, через Ірпінь. Ееех, але там вже стояли танки і хтось перед цим йшов з нашого будинку. У нас була вагітна жінка, вона якраз йшла там, клітка з папугою, вагітна жінка, і якась дитина ще з кимось, то вони там просто стояв танк. Ну там багато руських і вони сказали: "Давайте назад." Вони сказали: "Та ні, ми просто не виживемо там, ну в нас все там, води, нічого немає, їжі" і впали на коліна і то тільки вони пропустили цю вагітну з папугою. І ми зрозуміли, що той дорогою ми не поїдемо, бо чоловіка мого точно не пропустять. І ми побігли до нас в Лісову Бучу, так окольцовивая таке залізничне полотно. І там частніки, чагарники, в общем, приватний сектор. І от ми, значить, побігли по цьому полотну і тричі ми потрапляли під обстріл. От перший раз там у цьому приватному. Тільки вибігли, знаєте, і я така, і тут, знаєте, кулеметні черги...І от чоловік каже, він потім сказав, що не хотів нам говорити, що він чув, що кулі прям повз нього летіли, з таким характерним звуком. Тобто, я кажу: "Льоша, давай назад!" Ні, вже й назад пізно, знаєте. Якось ми побігли, теж з цими рюкзачками. Ну от ці наші з Гостомеля друзі, вони раніше. Ми розбилися на дві групи, щоб не привертати увагу великою групою: вони перші побігли, потім ми. І, в общем, вот так от, перший раз ми там біля нас в Бучі, там приватний сектор. Вони ж там всі ховалися в цих... там був обстріл і, знаєте, мені так було незрозуміло, в кого ж вони стріляють, ну тут же троє дітей біжить, там і чоловік з якоюсь сумкою, ну видно ж, що родина рятується. А потім стало зрозуміло, що блін, в нас стріляли. Ну це таке, просто в це важко повірити! Бо нікого там, ну

незнаю, може там в кущах хтос ховалися, якісь партизани. Між ким там була ця стрілянина-ми не знаємо, але от повз нас літали кулі. Потім, ми якимось чином добігли до Ірпіня. Ну взагалі, моя мала, звичайно, герой. Вона жодного разу не плакала. От в п'ять років - це така була важка дорога. Потім ми забігли в Ірпінь. Там був такий великий парк і там от був найстрашніший обстріл. От чогось, знаєте, ми забігли в цей парк і мені здавалось, що ой тут так безпечно, дерева, все... Але, навколо парка такі, знаєте, в стілі хайтек, такі будинки високі, скляні і тут от прямо, десь неподалік від нас, теж вибух і це скло летить, знаєте, як уповільнена зйомка... Що ми там всі попадали на землю, там чоловік прикрив собою доньку. В общем, ми там, ну це якийсь треш звичайно, був. Потім ми теж бігли, присідали, падали, бігли, знову вставали. Ну, а подруга, яка з Гостомеля, вона трошки раніше бігла, вона прислала мені есемеску, що треба прямувати в Ірпіні на Соборну, 1. Там церква і там допомагають, там ебомбосховище, там можна зарядити телефон, бо в нас вже "сіли". І там допомагають з евакуацією далі. І от у нас з'явилася мета. Щт ми бігли в цю Соборну, 1 в Ірпіні. От нам трошки, правда, дорога була, нас там підвезла якась побита, якась наша машинка з червоним хрестом. Трошки підвезла до цієї Соборної, 1. І потім у нас був останній ривок от через цей Романівський міст. Це та "дорога смерті" чи "дорога життя". Там дійсно була остання... Теж було дуже страшно, бо міст був теж розбитий і там треба було переправлятися через, там шось перекинули через нього. І там вже був перехресний вогонь: і з нашого боку стріляли, там якийсь дрон намагалися підбити, і із іншого боку. І от люди просто бігли через цей мост. І от там лежали люди вбиті... Діти питали, "чого це дядя тут лежить?". Ми казали там "не дивись". І, в общем, ну вот таке, там військовий підхопив Маринку, от. Він переніс її через місток. Тобто, ну в такому якомусь треші, ми втікли... А потім сіли в автобус. Там до нашого блокпосту добігли, сіли в автобус... І він чогось довго не їхав. І там було багато зарубіжної преси. Вони стояли за блокпостом. Там знімали нас в автобусі, інтерв'ю брали: "Де ви були? Що ви там?" Чогось цей автобус, ну він чекав ще, що якісь добіжать люди. І він стояв-стояв, поки, знаєте, не вибухнуло десь зовсім поруч. Прям з автобуса, ми думали, щас повилітають всі вікна. Ми там впали в проходи... Ну і вже потім водій "рванув" і ми поїхали. От, і знаєте, був такий страх, що хотілося тікати. От цей автобус він їхав одразу на вокзал. І я кажу Льоші, чоловіку: "Поїхали відразу." Хотілося тікати світ за очі якнайшвидше, знаєте, кудись, де є тиша і немає цих страшних звуків. Але у нас там на Академмістечку жила, свекровь живе. І ми все ж таки в неї зупинились, одну ніч переночували, зарядили телефони, якось видохнули. І наступного дня, от на поїзді евакуаційному Київ-Ужгород поїхали до моєї однокурсниці в Сваляву. Там були кілька днів і потім поїхали в Німеччину до моєї однокласниці, яка тут 20 років живе в Берліні. Вона нас прийняла. Дуже їй велика дяка! Вона нам тут допомогла влаштуватися. І ми поки тут знаходимося. Ну от, якщо коротко, отака у нас була історія життя в окупації і втечі. Я так думаю, що ми були, мабуть, одні з останніх, хто сам евакуювався, бо потім там були кілька днів, два чи три, зелені коридори. Там

десь 10го-12го люди змогли виїхати. На машинах, навіть. А потім все захопнулося і все. А отак, самотужки втікти, то, ну я не знаю... Мені здається, що ми були одні з найостанніших, хто отак от сам, звідти втік. Отака, Люба, у нас історія. Що вам ще розповісти?

А, скажіть, будь ласка, Вікторія, як вдавалося взагалі відволікати дітей?

Ну от нам дуже допомогло, що до нас ці друзі...Ну гаджети, знаєте, поки було світло, давали гаджети. Вони дивилися свої мультики. І от вони у свої мультики кудись там занурюються. І вони, ну, відволікаються. Ігри...це дуже рятувало. Бо коли потім розрядилися всі гаджети - це була катастрофа.

У нас в будинку був генератор і це нас дуже рятувало. Тобто, ми могли, один раз вдень, ми збиралися на 9му поверсі в одному із під'їздів, вмикали генератор і могли трохи підзарядити. От всі сусіди сходилися з усього будинку. Ми ставили зарядки, заряджали наші телефони. І вмикалися батареї. Тобто, світло не вмикалося, бо потужності небагато було, а от трошки підігрівали, хоч на дві години батареї хоч трохи. І от вмикали, заряджали телефони. І все. Але потім, ми просто перестали це робити, бо було дуже страшно, бо генератор - він гудить. І ці росіяни вони гатили ж все що там блимає-гудить. І ми просто кілька днів не наважувалися запускати генератор, бо боялись привернути увагу. І от у нас порозряджалося там все.

От, ну діти отак от. Марк у мене, звичайно, до сих пір тут в Берліні, ну взагалі проїжджає якась тут сміттева...А тут дуже голосно. Баки, ну мусорні, сміттеві баки, коли вивантажують зранку, то гуркіт такий прям... І Марк такий: "Мама, ты слышишь, это взрыв. Я точно тобі кажу, це взривають!" Або от була гроза і він теж каже: "Ні, це не грім." Ну, тобто, знаєте, це така травма, вона залишилася...І я не знаю, скільки має часу пройти, щоб цю травму позбутися. Тобто, втрачене почуття безпеки. От, знаєте, коли трапляється те, чого ти вважав, що це неможливо. Ми вважали, що неможливо, що почнеться ця війна. Ну як це так!? І трапляється щось, що ти вважав неможливим, тепер от я, наприклад, тут теж себе не почуваю в безпеці. Я от іноді, знаєте, іду тут вулицею Берліна. Знаєте, люди всі такі, як сказати, такі розслаблені йдуть всі. Ну, коли тебе, ти такого не пережив, і дай Боже, щоб ніхто тут не переживе. Ну, вони розслаблені. А у мене навіть така картинка: "Я йду і бачу, як всі ці дома, як доміно складаються, падають вежі..." От, я незнаю, це травма, чи що це. Я дивлюсь на ці вулиці і як вони, правда Берлін свого часу теж був зруйнований. Ну якось все, втрачене це почуття безпеки і ти весь час...Ну, в общем, чекаєш на щось недобре, навіть тут.

А тепер от так. Марк у мене дуже постраждав. Мала плакала тільки коли дуже голосно взривалося. А старша - вона дуже травмована. Ну потім, коли ми втекли, у нашому будинку розташувався штаб росіян. Вони відкрили всі квартири, вони там все повиносили. І у тому числі, комп'ютер моєї доньки. Вона програміст, на третьому курсі КПП вчиться. І вона декілька років збирала цей комп'ютер: там всякі цінні матриці, плати, пам'ять для карти. І вона його спакувала, щоб якщо потрапить, ну вона думала врятувати від

попадання вибухівки. Сховала в коридорі, бо там дві стіни несущі. А виявилось, що коли в нас вламали двері, то люди зайшли, ну ці, росіяни, нелюди зайшли і винесли його. Він одразу чекав на них спакований. То вона була дуже вражена тим, що, ну от, вона інтроверт такий, оце кімнату, їй довелося поїхати, що і вкрали комп'ютер. Тобто, на кожного вплинули свої якісь моменти. І ,знаєте, якимось так важко зараз повертатися...Ви знаєте, таке враження, знаєте відчуття, що квартира, наш дім сплюндрований- майже всі були відкриті квартири. Буквально, кілька залишилися, незнаю, вцілілі. У нас там повиносили всю техніку...От сьогодні буквально у нашому будинковому чаті...І потім сусіди знаходили в себе в квартирах чужі речі. Я не знаю як вони з квартири в квартиру мігрували, чи потім їм сказали, щоб швидко збиратися і те, що вони не встигли, в танки в них не помістилося, чи що? А, от вчора виставили на підвіконня наш рюкзак, такий спортивний...Еее, і потім я попросила сусідів подивитися там наші, ну Марка, він футболом займався в Бучі, такі наколінники. І от дивлюсь, наш рюкзак он взагалі. Ну, тобто, от і знаєте, таке відчуття, що от сплюндроване, якимось так все от, твій дім...В машину нашу, до речі, потрапив важкий снаряд. Вона там стоїть до сих пір на стоянці біля будинку, вся розбита, з дірками насквозь, двері...все пробите якимось так... Ну і незрозуміло, вона вже не підлягає, мабуть, ремонту. Тільки хіба що на деталі. От якимось, знаєте, як уламки життя, якимось так. Чогось мені так от не вистачає поки моральних сил повертатися. Ну і при тому, що просто діти тільки недавно перестали сіпатися від цих якихось. А там вже... Ну тобто, я поки що вважаю, що тут нам безпечніше і, незважаючи на те, що безпеки ніде зараз немає у світі, мабуть. Ну от таке вот щодо дітей...

А ви розповідали, що у вашому будинку приймали роди, так?

Да, це така розтиражована історія.

Але ви особисто не були присутні, не знаєте якихось деталей?

Ні. Це було 9го березня. Ну, я писала пост про нашу лікарку, Іру Язову. І він розійшовся якимось так, щось там було 76 тисяч лайків, 27 тисяч репостів. І він розійшовся. Оця наша Іра Язова, яка...тепер знаю мурали там, десь в Рівному. І вона така, популярна. Тобто, лікарка Іра Язова, вона зараз в Польщі. Вона приймала пологи вдома, в цієї нашої сусідки. При свічках, в холодній воді. Потім вона рятувала сусіда цього, перев'язувала щодня, який лежав на першому поверсі. Антибіотики там добувала важко. Під обстрілами бігала за антибіотиками і йому колола. І потім, 4го березня, в нас з нашої вулиці виїжджала машина і там була півторарічна дівчинка. Як тільки вони виїхали з нашої вулиці-їх одразу обстріляли. І дівчинці важко в ніжку потрапили і мама була там ранена. І вони завернули назад. і важко оця Іра наша цій дівчинці надавала допомогу і мамі. І вона така, героїчна Іра! Вони потім 10го все ж таки виїхали. Ну ми втікли, а ось родини, які залишалися з машинами, то вони кілька днів були. Два чи три дні, коли там білими ганчірками всі обв'язувалися і їхали колоною і їх пропустили. Роди добре пройшли! Дівчинка народилася, до речі, важко наша колега. Ну я не знаю, ви журналіст, чи ні. В общем, журналістська родина і ця породилля вона важко. Ну там, про

неї всі сюжети робили, все добре пройшло. В общем, вони теж евакуювались через кілька днів.

А скажіть, будь ласка, ще раз їжу готували на вулиці, десь на кострах, так?

От ви знаєте, потім, коли вже зник...Поки ми були, газ ще був. А от коли через кілька днів після нашої втечі, там перебили газову трубу. Газ зник. І тоді вже, звичайно, люди були змушені готувати на вулиці, на кострах.

А ви ще готували у будинку?

Так. Ми у сусідки готували.

А як залишалася вдома, коли не спускалися до підвалу, то десь у коридорі ночували, так?

Так, я дітей вкладала по ванній, в туалеті або в коридорі. Там такі дві були міцні стіни. Ну деякі наші сусіди взагалі от, я дивувалася, були в будинку. Вони вважали, що в будинку краще ніж в підвалі, бо якщо підвал завалить, то звідти потім не виберешся. Але у нас такий підвал, знаєте, у нас 5 під'їздів і біля кожного з під'їздів свій окремий вихід, то це нас так заспокоювало, що якщо один вихід завалить, то ми може вийдемо з іншого виходу. То ми там тусувалися в підвалі. А да, от правило двох стін, так дітей я вкладала. Але знаєте от, "Ну все, будемо вдома спати. Так. Лягли, діти заснули, і тут десь близько друга година ночі і починається, знаєте, така канонада все ближче і ближче..." І я така кажу: Льоша, все, пішли в підвал!" І ми о другій годині будимо дітей, цих бідних, які тілки заснули і тягнемо їх в підвал. Ну, коротше, це жахливо, звичайно. Ну потім, втікли, слава Богу.

А скажіть, будь ласка, де воду брали? Води, я так розумію, також не було, правильно, уже як відключили? Чи у вас ще була?

Да, вода зникла, коли зникло світло. В будинку у нас насосна станція, яка від електрики запитується, то вона разом зі світлом незабаром зникла і вода. Але у нас неподалік від дому колонка була і вона ще працювала. Нє, не колонка, а артезіанська, да, артезіанська скажина, і люди ходили туди. Вода, слава Богу, у нас була. Чоловік ходив. У нас з цим було нормально. Ну, бачте, такого якогось трешу, як в Маріуполі, не було. Ну, коли загинув... У нас у дитячому садочку, куди моя Маринка ходила, працювала вихователька і вони жили у нашому будинку. У них був приватний будинок і квартира. І от вони теж затрималися в Бучі, ну не виїхали, коли був це коридор. І там, звичайно, вже почався, друга половина березня, там було дуже страшно. І цей наш сусід їхав зі своїм сином, чотирнадцятирічним, за ліками, чи за хлібом кудись на велосипедах вони у мерію. Там десь шось начеб-то, десь хтось, якась гуманітарна була допомога. І їх буквально теж на виїзді, от наші, що стояли у нас в нашому будинку, їх зупинили і він каже: «У мене немає ніякої зброї». А він вистрелив з нього, буквально раз ілі два, і відразу вбив, і на глазах у чотирнадцятирічного сина. І в сина також вистрелив, але якось він в капюшоні був... Ну йому руку прострелило. Ну син вижив. І от потім, ну теж там писали, і я писала і потім дуже багато теж *Оглядач* про цю родину писали. О це один наш сусід, якого убили. І другий сусід у нас з першого під'їзду, він чогось залишився... І в нього забрали, оці ж ,що стояли в

нашому дворі, забрали телефон і найшли там шось. Чи він якусь техніку підбиту знімав, ну...шось таке знайшли. І його завели, ну у нас в дворі за будиночок і прям пострілом розстріляли. Там тіло лежало кілька днів і потім інші сусіди там його поховали. Ну, тобто, такий в нас сумний...Не, теж не всі сусіди вціліли після цього. От (зітхає), ну от таке...